

א) לקמן כב. שנת קלט;

ב) לקמן כב: ר"ה יט: לב;

ג) ולמניד פ"י לתמוך ו"ח

לתפור. ערוך, ד) (אשכנז"ל

וכ"ה צ"ח"ף והכ"ש);

ה) לקמן ח"ו, ו) לקמן כב:

ז) (ע"י תוספ"י צ"ב סב. ד"ה

ומורה), ח) (ע"י מהרש"א).

הגהות הב"ח

גמ' עממיס צו"ט ע"י

כ"ל ומיפת מת מנתק:

גליון הש"ם

גמ' אפרוח שגולד ביו"ט.

ע"י מו"ט פקד ד' משנה

צ' דעניות: שם ש"ב רב.

וכן לקמן דף לו ע"ב סוכה

דף ז ע"א שו"י:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א) הש"י ד"ה הטובה וכו'

דעובר ירך אמו הוא. י"ב

ר"ל לענין זה ע"י עזר רב.

אמו דלא ניטר בשחיטת

אמו וטרפה היא אצל

בגול מן הטריפה אחרת

לאו ירך אמו הוא ומותר

בשחיטת עממו כדק"ל

בי"ד ס"ס ע"ט ומ"ט

תוס' מנהגיו דף פ ע"ב

ד"ה עובר וכו' יטו"ה

הדיוק: [ב] תוס' ד"ה

הואיל וכו' והכי מוכח

בשנת. י"ב דף מה ע"ב

בתוס' ד"ה א"ת ביה בילת

אפרוח יטו"ה:

מוסף רש"י

מת ביום טוב ראשון.

מת שנתהא, כגון שמת

בשבת ולמחר היה יו"ט

(שבת ק"ס). מה שא"י

כן בביצה. דלון ר"ה שזה

לימים טובים של גלויות,

דאלו לני"ה ממיר יו"ט ע"י

דליה ונולדה בזה אסורה

בזה (שם) דקדושה אחת הן

ולא הקלו צו"ט ע"י של

ר"ה אלא לענין מת בלבד

(לקמן כב). מניח אדם

עירובי ובשילין מני"ט

להבדיל ומתנה. אם נכר

צו"ט ראשון ותלו ע"י ימים

טובים חמשי וערב שבת,

ומתנה אם חיים חול ומחר

קדש עירובי עירוב, ואם

חילוף איני צריך לערב

למשילין (לקמן ז).

מוסף תוספות

א. בחול המועד וכל שכן

במועד עצמו. תרי"ט.

ב. אבל לצורך מת

שמוטל לפניו ודאי שרי.

תרי"ט. ג. דהא אפרוח

בעורו בקליפתו לא חזי

למירי. תש"א. ד. וכן

סומא ששחט דרוקא

בידיעבד אבל לכתחילה

לא. ע"ה.

ביצה פרק ראשון ביצה

אמר רבא מס צ"ט ראשון כו'. מת המוטל לקבור אם י"ט ראשון הוא וכו'. **משא"כ צבילה.** לענין צבילה לא הקלו צו"ט ע"י שני דראש השנה להשוות לשל גלויות דאלו ר"ה נולדה בזה אסורה בזה: **אף צבילה.** נולדה בזה מותרת בזה: **דמאי דעסיך.** לאסרה בשני

לרחוקים מצ"ד: **דילמא מעצבי ליה לאלו.** כתקנה הראשונה למנות מיום שני ולעשות שני ימים כגון שלל באלו עד יום שלשים ואחד: **מימות עזרא** שצאו עדים מן המנחה ולמעלה חוץ מאותה הפעם ועדיין לא נתקנה. האי דנקט מימות עזרא משום דצימיו עברוהו דכתיב בעזרא (נחמיה ח) וציוס השני ובראש השנה משמעי: **לא אמרן.** דיתעסקו צו ישראל: **אלא דאשמי.** ומתירא שלא יסריח: **אסא.** דהס מן מניחין על מטת מת לכבודו: **דאינא חצרי.** אומה רשעה שהיו צימי פרסיים וכופין את ישראל לעשות מלאכתו וצו"ט היו נדחין מן ע"י שאומרים להס י"ט הוא ואס יראו אותם מקצבין מתייהס וכופו אותם למלאכה. והאי גלימא דאמרינן לעיל אינו נורך המת שהרי יש לו תכריכין אחרים כל זכרו שלם ארינן לו מנאי אפילו דקאמר הו אמרינן צו"ט שני יתעסקו צו ישראל ועסק זה חציבת קברו וחתוך תכריכין הלכך על כרחך בגלימא שאינו צריך לו מיירי דומיא דאסא דשרי למגזייה וקמ"ל דאע"ג דטרמח דלא צריך הוא אלא משום כבודו עושין לו יותר מדאי מותר לעשות לו כיון דלגבי מת כחול שוויה רבנן: **חוייה.** צבילה לרב אשי דהוה עציב: **ה"ג אמאי עציב מר:** א"ל **דלא אוסיפי ערוזי סבשילין.** לא הושבתי כלומר לא הכנתי לי ערוזי תבשילין לאפות ולבשל מ"ט בשבת דמתן לקמן (דף טו): עושה אדם תבשיל מערב י"ט לשם ערוז: **האידיגא.** צו"ט ראשון הוא חמשי בשבת ועל תנאי הוא אומר אם היום הוא חול ולמחר קדש היא ערוז ואם היום קדש ולמחר חול איני צריך לך: **מי אמר.** והרי הס כיום ארוך ושיניהס

קדש: א"ל **רב מרדכי.** לרבינא מנהרדעי לא תותביה למר בפירוש שמיע לי מיניה דלא סבר לנהרדעי. רב מרדכי תלמידו של רב אשי היה כדאמרינן בסוטה (דף מו): גבי ליה לרבו עד פרסה רב מרדכי אלויה לרב אשי כו': **הואיל ומסירי עלמו.** צלדיתו להיות נשחט מה שלא היה לפני לידתו אף מוקפה המיר את עלמו צלדיתו דמגו דאתקן להא אתקן להא: **לעגל שגולד צו"ט.** דמינא לקמן שמונת צו ציוס לדברי הכל: **מוין אגב אמו.** בעודו בתוך מעיה אם נשחטה האם היה נאכל: **הטרפה.** בנה אסור אם נמלא בתוכה א' דעובר ירך אמו הוא הואיל ובשחיטת אמו אמה בא לאכלו וכי נולד צו"ט מן הטרפה ליכא למימר הואיל ומוכן אגב אמו ואפ"ה בשחיטת עלמו מותר לשחטו ולאכלו דלא אשכחן מאן דאסיר: **ללגזים.** דצין השמשות איתה אמו עומדת לך אצל אפרוח שצקליפה אינו עומד לאכילת כלבים ואף לא היה ראוי הלכך נולד הוא:

מוכן

לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דמדה צבאי מוקפה דהכא דהוי כגרוגרות ונמוקין ב והכי מוכח בשבת (דף מה): **ובי מה בין זה לעגל שגולד מן הטרפה.** דהתם לא מצי למימר הואיל ומוכן אגב אמו דהא אמו טרפה והוא מותר ומימה והא מוכן הוא דאמרינן בחולין (דף עה) דכן פקועה ניטר בארבעה סימנין בשחיטת אמו או צדידיה ואם כן יכול להושיע ידו צמעי אמו וישחטנו ויהיה מוכן כהאי גוונא וי"ל דקאמר גמרא אליבא דרבי אשעיא דקמבעיא ליה התם בחולין (דף עז). אם ניטר בן פקועה בארבעה סימנין אי נמי י"ל הואיל ולכתחילה אין לו לשחטו כי האי גוונא שאינו יכול לראות מניד דהוה אשוחט צבילה (דף טז יג): דאסור לכתחילה לא מיקרי מוכן ועוד יש לומר דהתם מיירי דאירע עליו לא חדשיו והכא מיירי בלא כלו לו חדשיו עד היום וא"כ לא הו מוכן היום הואיל וצין השמשות לא הוה חזי השתא

עין משפט

נר מצוה

לח א מיי פ"ח מהלכות

י"ט הלכה כב סמג

לארין עה טו"ט"ע א"ח ס"י

תלו סעף צ וס"י תקמו

סעף א:

ל"ב ב מיי"ט טו"ט"ע טס

ס"י תקמו סעף ד:

ב ג ד מיי"ט טו"ט"ע

טס סע"י א וסעף ד:

ב"א ה ו מיי"ט פ"ו מהל'

יו"ט הלכה יא יג

[ופ"ח מהלכות עירובין

ההלכה טו] סמג לארין עה

טו"ט"ע א"ח ס"י תקמו

סעף כב:

ב"ב ז מיי"ט פ"ה מהלכות

מל"ט הלכה טו

טו"ט"ע י"ד ס"י יג סעף ג

[וס"י עט סעף ג]:

רבינו הנגאל

ולגבי מת אע"י דמת

ביו"ט שני דלא אשתחי

כלל, לא משהינן ליה,

דקי"ל כרב אשי דהוה

בהרא, דאמר יו"ט שני

לגבי מת כחול שוויה

רבנן, ואפילו ביו"ט שני

של ר"ה. אמר רבינא

והאידנא דאיכא חברי

שאומרים לישראל כיון

שאתם קוברים המת

שלכם תקברו המת שלנו

ביו"ט שלכם, חיישינן

ומשהינן למחר. והאי

דאמר מימות עזרא ואילך

לא מצינו אלול מעובר,

שפעין מינה מכלל

דבימות עזרא עיברוהו,

מנחני מילי, שנאמר

ויגע החדש השביעי וכל

ישראל בעירוהו (ז). ולכל

עירובי בשילין. מניח

אדם מיו"ט הראשון,

שהל פסח או סוכות

חמישי וששי בשבת,

מניח עירובי ביום

חמישי, ואומר אם היום

יו"ט, מחר חול הוא

ומחר לבשל לשבת בלא

עירוב, ואם יום ששי

(בבב) הוא יו"ט, היום

הוא עירובי, והריני מערב

מעירובי. והני מילי בבי

יו"ט של גלויות, אבל

בבי יו"ט של ר"ה לא.

אפרוח שגולד ביו"ט, רב

אם כי מוקפה הוא, אבל

עגל שגולד ביו"ט מותר,

מוכן מאתמול

על גב אמו, שהפרה

מוכנת היא, ובלבד

בירוד שכלו לו חדשיו,

ואם אינו ידוע, אסור

עד שמונה ימים, ואפילו

לחוליים, ומפורש בפרק

ר' אליעזר במס' שבת.

א) ע"י היטב תוס' ר"ה דף ע"י

ע"ב ד"ה מימות עזרא ע"ש.

מימות עזרא ואילך לא מצינו אלו"ה מעובר. **וא"ת** והאמרינן בערוצין (דף נט. וס) דרבי יוסי אוסר הביצה שגולדה [בראשון ציוס] השני וא"כ היכי פליגי נהרדעי ארי יוסי שהוא תנא י"ל דלרבי יוסי אסור אי אחרמי ונהרדעי אמרי דלא אחרמי: **י"ם טוב שני** לגבי מת כחול שוויה **רבנן אפילו** למינו ליה גלימא **ואפילו** למינו ליה אסא. **ותימה** דצמועד קטן (דף ט: וס) אמרינן אין חופרין כוכין» צמועד והכא משמע דאין זו מלאכה וי"ל כפי ר"ח דפירש שהיו רגילין לחפור הרבה ביחד כדי שיהיו מזומנות כשיצאו מתיס ועל זה קאמר דאין חופרין צמועד לנורך אחר המועד: **והאידיגא דאיכא חברי חיישינן.** פרש"י שכופין לישראל לעשות מלאכה וכשהו י"ט מניחין אותם ואם היו רואין שקברו מתייהס יכופו אותם לעשות מלאכה והשתא בזמן הזה שאין חצרי מותר ואין לומר שצריך מנין אחר להתירו לכיון דזה הטעם משום חששא ועברה החששא עבר הטעם וה"ג אמרינן גבי מים מגולין דאסורין שמא נחש שמה מהן ועכשיו שאין נחשים מזויין ציננו אנו שומין מהן אפילו לכתחילה אינו"פ שהוא דבר שצמנין ומ"מ ר"ת היה אוסר ומעשה היה צמלארין שמת אדם אחד צו"ט שני וכלו להתעסק צו לקברו וגער בהן ר"ת ושלל להס בני בשכר אינן בני תורה וחסם בני תורה כדאינא בשבת (דף קט: וס) שלא לקבור מת צו"ט שני משום דלאו בני תורה מינהו ואמי לזלוולי ציה אצל הר"י אמר דאין זו דמיון דהא לענין הרבה דברים אשכחנא דאינן בני תורה כדאי' ציבמות (דף מו. וס) חזוהו דקא' אכלי תורמוס דשלקין נכריים ואסר להס ופריקין והא נאכל כמו שהוא חי וכל שהוא נאכל כמו שהוא חי אין צו משום צשולי נכריים ומשני שלא בני תורה ואנו אין אנו חוששין בדבר זה דקיימא לן דכל שהוא נאכל כמו שהוא חי אין צו משום צשולי נכריים והר"ר יחיאל אומר דלא דמי דשאני הכא

דצנענה הוא אוכל צביתו ולא אושא מלתא אצל לקבור מתיס כפרהסיא אושא מלתא ואין נכון להתיר ועוד אמר רבינו תם דבזמן הזה נמי יש יהודים שהן משועבדים למלכות לעשות מלאכה כגון לקבל המס ולהתעסק בצרכיהם הלכך אם יראו שיתעסקו לעשות מלאכה צמת יכופו אותם לעשות מלאכה למלכות: **אפרוח שגולד ביו"ט וכו'.** נראה לומר דאחרמי שנפתחו עיניו היום דאי לא נפתחו עיניו קי"ל דאפילו בחול אסור: **הואיל** ומתיר עצמו בשחיטה. פירש רש"י מתיר עלמו צלדיתו להיות נשחט אצל קודם לידתו היה אסור וכיון דאתקן לשחיטה אתקן נמי לענין מוקפה ותימה למה להו לשמואל ור' יוחנן הק טעמא תיפוק ליה משום דלית להו מוקפה כדאמרינן פרק מי שהשחט (שבת דף קו): דשמואל וועירי ור' יוחנן כר' שמעון סבירא להו וי"ל דהכא קאמר טעמא אפילו לרבי יהודה דלית ליה מוקפה שרי מהאי טעמא ולכך צריך האי טעמא אי נמי איצטריך אפילו לרבי שמעון דלית ליה מוקפה דמדה צבאי מוקפה דהכא דהוי כגרוגרות ונמוקין ב והכי מוכח בשבת (דף מה): **ובי מה בין זה לעגל שגולד מן הטרפה.** דהתם לא מצי למימר הואיל ומוכן אגב אמו דהא אמו טרפה והוא מותר ומימה והא מוכן הוא דאמרינן בחולין (דף עה) דכן פקועה ניטר בארבעה סימנין בשחיטת אמו או צדידיה ואם כן יכול להושיע ידו צמעי אמו וישחטנו ויהיה מוכן כהאי גוונא וי"ל דקאמר גמרא אליבא דרבי אשעיא דקמבעיא ליה התם בחולין (דף עז). אם ניטר בן פקועה בארבעה סימנין אי נמי י"ל הואיל ולכתחילה אין לו לשחטו כי האי גוונא שאינו יכול לראות מניד דהוה אשוחט צבילה (דף טז יג): דאסור לכתחילה לא מיקרי מוכן ועוד יש לומר דהתם מיירי דאירע עליו לא חדשיו והכא מיירי בלא כלו לו חדשיו עד היום וא"כ לא הו מוכן היום הואיל וצין השמשות לא הוה חזי השתא